

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ННІ педагогіки

Кафедра дошкільного виховання і педагогічних інновацій

**РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНOSTІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
НА ЗАНЯТТЯХ ГУРТКА ОРИГАМІ**

Бакалаврська робота з педагогіки

студентки 4 курсу 41 групи

ННІ педагогіки

Федорової Вікторії Русланівни.

Науковий керівник

кандидат педагогічних наук,

доцент Гужанова Т.С.

Житомир 2014

ЗМІСТ

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ЗАНЯТТЯХ ГУРТКА ОРИГАМІ

1.1. Поняття «художня обдарованість». Виявлення художньої обдарованості молодшого школяра на заняттях гуртка оригамі

1.2. Психолого-педагогічні особливості педагогічних умов розвитку художньої обдарованості молодших школярів

1.3. Проблеми та реалізація здібностей художньо обдарованих дітей молодшого шкільного віку

Висновки до 1 розділу

Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОБОТИ З ХУДОЖНЬО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ГУРТКА ОРИГАМІ

2.1. Діагностування рівня художньої обдарованості молодших школярів

2.2. Розробка експериментальної технології розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка оригамі

Висновки до 2 розділу

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

ВСТУП

Актуальність дослідження. Обдаровані діти – майбутній цвіт нації, інтелектуальна еліта, гордість, честь України, її світовий авторитет. У наш час проблема виявлення, розвитку і навчання обдарованих дітей викликає значний інтерес у школах. Виявлення та супровід обдарованих дітей, реалізація нового програмного змісту, якість загальної освіти, введення нових форм роботи є важливим державним завданням.

Проблема художньої обдарованості в наш час стає все більш актуальною. Це насамперед пов'язано з потребою суспільства в неординарних творчих особистостях.

Довгий час обдарованість розглядали як божественний дар і лише в середині ХІХ століття сформувалося уявлення про спадкову природу цього дару. Першим дослідником, який розглядав обдарованість як результат вроджених, спадково обумовлених властивостей, був англієць Ф. Гальтон.

За цей час проблемою обдарованості займалися багато вчених: Дж.Гілфорд, П. Торренс, Е. Ландау, Лейтес Н.С., Савенкова А.І., Матюшкіна А.М. та ін.

Основні проблеми початкової школи фокусуються більше на пізнавальних процесах, хоча саме у молодшого школяра в набагато більшій мірі зберігаються риси для розвитку уяви та творчих здібностей. Творча діяльність повинна виступати таким же об'єктом засвоєння, як знання, вміння, навички. Творчі здібності слід починати розвивати якомога раніше, і процес цей має бути безупинним. Розвитку художньої обдарованості сприяє таке мистецтво, як орігамі. Доведено науковцями, що у тих, хто займається орігамі, підвищується увага, зібраність, дисципліна, швидко працює розум, з'являється упевненість у своїх силах і здібностях.

Підтримка та розвиток обдарованих молодших школярів, що володіють потенціалом до високих досягнень, є одним із пріоритетних напрямів сучасної світової та української освіти. Це відображено в базових державних нормативних документах, таких як:

□ Концепція загальної середньої освіти, у якій першим з основних завдань загальноосвітньої школи названий «різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування ціннісних орієнтацій, задоволення інтересів і потреб»;

□ Закон України «Про освіту» передбачає з метою розвитку здібностей, обдарувань і таланту дітей створення профільних класів (з поглибленим

вивченням окремих предметів або початкової допрофесійної підготовки), спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів, навчально-виховних колективів, об'єднань.

□ Указ Президента України від 30.09.2010 року № 927/2010 "Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді";

□ Указ Президента України від 17.04.2002 року № 347/2002 "Про Національну доктрину розвитку освіти" («Держава повинна забезпечувати: формування в дітей та молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти та самореалізації особистості; ...створення умов для розвитку обдарованих дітей та молоді»).

Тому **темою** дослідження ми обрали: «Розвиток художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі».

Об'єкт дослідження: процес розвитку художньо обдарованих дітей молодшого шкільного віку на заняттях гуртка орігамі.

Предмет дослідження: педагогічні умови ефективного розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі.

Мета: обґрунтування і визначення педагогічних умов розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі.

Основні завдання дослідження:

1. Науково - теоретичний аналіз проблеми педагогічних умов розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі.

2. Вивчення особливостей педагогічних умов розвитку художньої обдарованості дітей молодшого шкільного віку на заняттях гуртка орігамі.

3. Діагностика рівня розвитку художньо обдарованих дітей молодшого шкільного віку.

дітей сьогодні - це турбота про розвиток науки, культури й соціального життя

4. Розробка експериментальної технології розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка оригамі.

Гіпотеза дослідження: розвиток художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі буде ефективним за таких умов:

- врахування вікових і психологічних особливостей художньо обдарованих дітей під час навчального процесу на заняттях гуртка орігамі;
- наявність системного цільового підходу до організації роботи з художньо обдарованими молодшими школярами;

Методи та організація дослідження. На різних етапах дослідницької роботи з метою розв'язання поставлених завдань і перевірки гупотези були використані такі методи дослідження:

- теоретичний — аналіз нормативних документів та психолого-педагогічної літератури з поставленої проблеми дослідження;
- емпіричний — педагогічне спостереження, бесіда з дитиною молодшого шкільного віку та аналіз результатів діяльності;
- прогностичний — діагностика невербальної креативності (методика Е.П. Торренса, адаптована А.Н. Вороніним, 1994);

Досліження проводилися в два етапи протягом року. Перший етап досліджень був проведений на початку роботи гуртка, а другий наприкінці року занять. Досліджувані — учні молодшого шкільного віку Житомирської загальноосвітньої школи № 16, які відвідують гурток орігамі. Досліджуваним від 7 до 10 років.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в роботі наявний перелік факторів, що позначаються на виявленні педагогічних умов розвитку художньої обдарованості молодших школярів на заняттях гуртка орігамі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих даних вчителями початкових класів та керівників гуртка у роботі з художньо обдарованими учнями молодшого шкільного віку.

Апробація роботи.

Робота опублікована у 2 збірниках науково-методичних праць:

1. Підготовка педагогів до впровадження державних стандартів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук.-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2013 — 574 с.

2. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук.-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014 — 620 с.

Також, за авторською програмою “Обдаровані діти — майбутнє України”, яка представлена у даній дипломній роботі, працює гурток оригамі в Житомирській загальноосвітній школі № 16; керівник гуртка — Федорова Вікторія Русланівна.

Висновки

Обдарованість як і раніше залишається загадкою для більшості людей, вчителів і багатьох батьків. Для широкої громадськості найбільш важливими проблемами є не стільки наукові підстави обдарованості, скільки насамперед їх реальні життєві прояви, способи виявлення, розвитку й соціальної реалізації. Турбота про обдарованих завтра.

Теоретичний аналіз даної проблеми свідчить, що в останні роки більш помітними стали спроби віднайти шляхи стимулювання творчого потенціалу особистості. Встановлено багато факторів впливу на розвиток творчих здібностей дитини, серед яких основну роль посідає сім'я та школа. Але на можливість реалізації творчого потенціалу значний вплив чинять особистісні якості художньо обдарованих дітей, такі як працелюбство, воля, наполегливість, прагнення реалізувати задумане.

Це потребує створення особливих умов і особливого підходу до дітей в процесі навчання й виховання і, перш за все, підготовки креативного вчителя, який зміг би і бажав би навчати креативних учнів.

Великий внесок у розвиток художньої обдарованості учнів молодшого шкільного віку роблять заняття гуртка оригамі. Робота з папером має практично необмежені можливості щодо трансформування властивостей і варіювання конструкцій. Внаслідок навчання оригамі у дітей формується самостійне творче мислення, яке виявляється в умінні створювати нові оригінальні задуми, знаходити нестандартні рішення, здійснювати суттєві зміни і різноманітне комбінування відомих операцій, які часто приводять до винайдення художньо обдарованими дітьми нових способів добирати матеріал за фактурою, кольором, формою, величиною, що відповідає задуму.

Художнє конструювання з паперу сприяє розвиткові мислення, творчої уяви, художнього смаку, почуття пластики у художньо обдарованих дітей.

Література

1. Г. В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі/Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. За заг. Ред. Г. В. Сухорукової. - К: Видавничий дім “Слово”, 2011 — 376 с.
2. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Обдарованість>
3. Юркевич В.С. Проблема діагноза и прогноза одаренности в работе практического психолога // школа здоровья. - Т. 4. - М, 1997.
4. Гнатко М.М. Психологічні передумови роботи з обдарованими дітьми: Методичні рекомендації.- Луцьк, 1996. –26с.
5. Комаровська О.А. Педагогічні проблеми обдарованої особистості//Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика. Збірник наукових праць. Випуск 2. – К.: Інститут обдарованої дитини АПН України, 2009. – 276 с.
6. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей/ Теплов Б.М. – М., Изд-во АПН РСФСР, 1947. (по изд.: Психология музыки и музыкальных способностей. Хрестоматия)// Сост. А.Е.Тарас. – М.: АСТ; –Мн.: Харвест, 2005. – С. 16–361.
7. Кульчицька О.І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці. //Обдарована дитина, №1, ред. Моляко В.О., К. – 2000.
8. Ткачук А. О. / стратегії навчання обдарованої дитини/ А.О. Ткачук//Шкільному психологу. Усе для роботи — 2011 - №11 — с. 18-19.
9. Холодная М.А., Комаровская О.А. Психология одаренности: проблемы, структура, показатели. – К.: 1996. – 296 с.
10. Антонова О.Є., Клименюк Ю.М. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи: Монографія. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2011. – 263 с.
11. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Талант>
12. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Геніальність>
13. Технології соціальної роботи з обдарованими дітьми // Соціальна робота: технологічний аспект / за ред. проф. А. Й. Капської. – К. : ДЦССМ, 2004. – С. 301–324
14. Настенко Н. Творча обдарованість учнів: характерні особливості//Психологічна підтримка творчості учня/Упор. О. Главник — К: 2003-с. 18-30

15. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. – М.: «Педагогика», 1972. - 168 с.
16. Оригами [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Оригами>
17. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах. – К.: Рад. школа, 1977. –Т.3. – 670 с.
18. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.:Академвидав, 2006. – 456 с.
19. Чудновский В.Э. Одаренность в детские годы.-М.:Просвещение, 1984. – С. 43
20. Доровской А. И. Дидактические основы развития одаренности учащихся.— М.: Российское педагогическое агентство, 1998.— 210 с.
21. <http://ocntt.dp.ua/index.php/viddili-tsentru/robotaz-obdarovanimiditmi/item/103-obdarovani-diti>
22. Мастера искусства об искусстве. - М., 1937. - Т.4. - с. 397
23. Васильченко Л. Психолого-педагогічні особливості обдарованих дітей // Педагогіка і психологія — 2077 - №4 — с. 32-39.
24. Матюшкин А.М. Загадки одаренности: Проблемы практической диагностики. – М., Школа-Пресс, 1993. – 127 с.
25. Педагогічна майстерність: підручник/ І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. – К., 1997. – 349 с.

Вступ